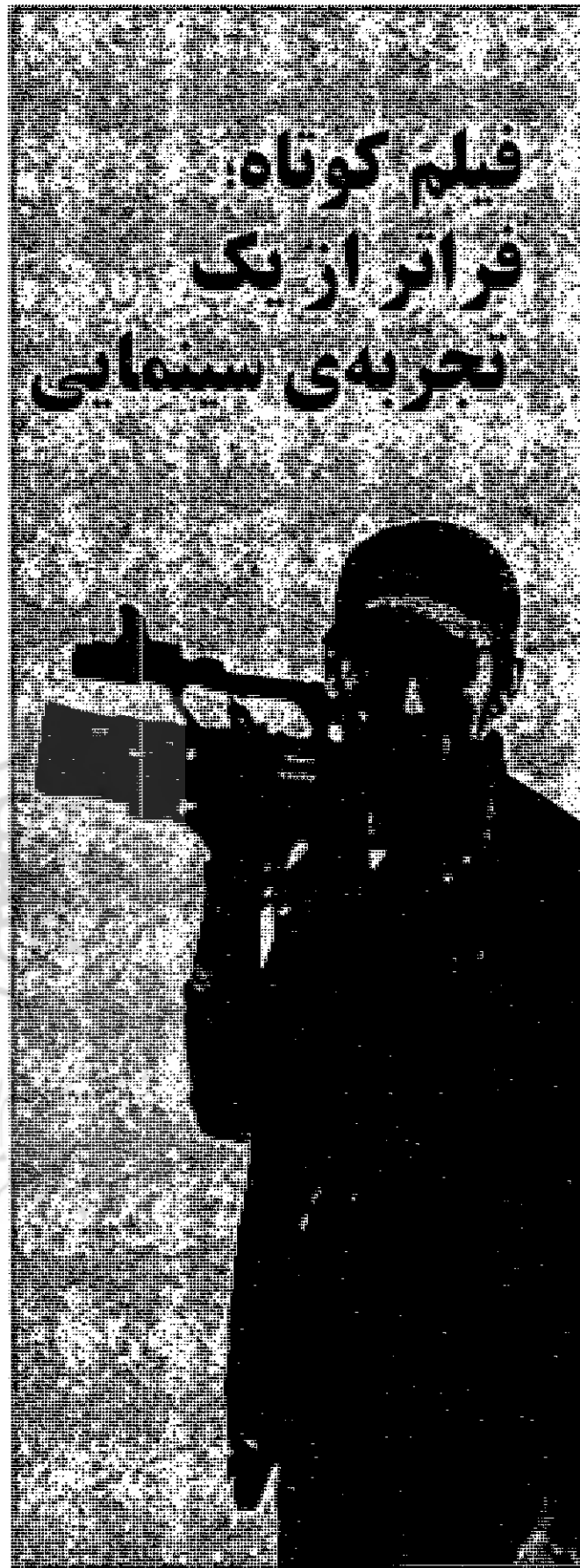

دیدگاه‌های متفاوتی در میان فیلمسازان نسبت به فیلم کوتاه وجود دارد؛ برخی آن را تجربه‌یی برای فیلمسازی، آزمون و خطا، محلی برای کشف تصویر و استعداد‌های فیلمسازی خود و نردبانی برای حرکت به سمت فیلم بلند می‌پندارند و برخی آن را عرصه‌یی جدی و مستقل، دنیایی متفاوت با فیلم بلند و تصاویری که در فرصتی اندک هزار واژه به ذهن متبادر می‌کنند، مانند اشعه‌یی از آفتاب که تفاوتی با منبع اصلی نور ندارد. مناسفانه در طول سال‌های حیات ما هیچ‌گاه آن‌گونه که باید فیلم کوتاه جدی گرفته نشده و شرایط و امکان بقای آن فراهم نگشته است؛ هرچند در سال‌های اخیر اندکی این مقوله جدی‌تر شده اما هنوز آن‌گونه که باید، با آن رفتار نشده است. نبود امکانات کافی و سرمایه‌گذاری برای ساخت فیلم کوتاه، اندک بودن مکان‌های پخش و آرایه‌ی آن و از همه مهم‌تر عدم بازگشت سرمایه‌ی فیلمساز، این عرصه را از رونق انداخته و اغلب کسانی که دست به ساخت فیلم کوتاه می‌زنند به امید نشان دادن استعدادشان برای رسیدن به سینمای به‌اصطلاح سینمای حرفه‌یی و حرکت به سمت آثار بلندند، در حالی که در جهان سینما مقوله‌ی فیلم کوتاه هیچ ارتباطی به فیلم بلند نداشته و مشخصه‌ها و معیارهای متفاوت و خاص خود را دارد. برگزاری هزاران جشنواره‌ی فیلم کوتاه در جهان و ارجی که سازندگان این آثار - که حتی بسیاری از آن‌ها تا آخر فعالیت هنری خود فقط فیلم کوتاه می‌سازند - دارا هستند، نشانگر این استقلال و اهمیت است.

فیلم کوتاه یک نیاز حقیقی برای سینمای هر کشوری است، زیرا بستری را برای رشد و نمو فیلمسازان بزرگ فراهم می‌آورد. در همین آوردگاه است که هر کس دست به ارزیابی شخصی زده و می‌تواند مدام خود را تصحیح و بازنگری کند، چرا که قوانین دست و پاگیر استودیویی در ساخت فیلم کوتاه وجود ندارد، هزینه‌ها اندک و قابل تعدیل‌اند و عرصه‌یی است برای نوآوری و خلاقیت. گروهی که به‌طور مستقل برای ساخت فیلم کوتاه دور هم جمع می‌شوند، آداهای حرفه‌یی ندارند و خالصانه برای کاری که به آن اعتقاد دارند، تلاش می‌کنند. حتی بارها دیده شده که وقتی عوامل حرفه‌یی سینما وارد عرصه‌ی کوتاه می‌شوند، توقع خود را پایین می‌آورند و به قصد انجام عملی کاملاً فرهنگی مشتاقانه می‌کوشند و این، خاصیت فضای صمیمی فیلم کوتاه است. فیلم کوتاه در عصر ما اهمیت بیش‌تری پیدا کرده چرا که پیشرفت‌های صنعت دیجیتال و ارزان شدن روند تولید فیلم‌های مستقل، هر دوستدار سینمایی را وسوسه می‌کند تا فیلمسازی را تجربه کند. تحقیقات جامعه‌شناسی به ما نشان خواهد داد که این عرصه چه‌قدر می‌تواند در هویت جوانان مؤثر بوده و آن‌ها را از آسیب‌های اجتماعی دور نگاه دارد، زیرا این فضای فرهنگی، هم موجب نوعی اشتغال می‌شود و هم افکار مخرب و منفی را از جمع وسیعی از جوانان پاک می‌کند و از این میان چهره‌هایی هم پیدا خواهند شد که روزی به فیلمسازان بزرگی تبدیل شوند و اگر نیاز پیدا کردند که از عرصه‌ی کوتاه پای به عرصه‌ی فیلم بلند بگذارند، با جسارت و دانشی که به دست آورده‌اند، قطعاً در آن میدان هم موفق باشند. اگر فیلمسازی کوتاه را دانشگاه سینما بنامیم سخنی به‌گزارف نگفته‌ایم، دانشگاهی که بزرگان بسیاری کار خود را از آن‌جا آغاز کرده‌اند؛ «استلی کوبریک، رومن پولانسکی، مارتین اسکورسیزی، دیوید لینچ، ویم وندرس» و بسیاری دیگر که با فیلم کوتاه مؤلفه‌ها و شاخص‌های سینمای خود را محک زده و بعدها در فیلم‌های بلندشان به‌طور گسترده از آن سود برده‌اند.

فیلم کوتاه مانند داستان کوتاه می‌ماند. یک داستان کوتاه قدرتمند در چند صفحه چنان می‌تواند خواننده را مسحور خویش سازد که شاید یک رمان چندجلدی قادر به انجام آن نباشد. فیلم کوتاه به همین نسبت می‌تواند

فیلم کوتاه فرا تر از یک تجربه‌ی سینمایی

فیلم کوتاه به سبب ذات مستقل خود، ثقل عوامل واسطه، مداخله‌گر و ایجادکننده‌ی فضای غیر طبیعی را با گرد آوردن مهارت‌های جمعی در خود از بین می‌برد و این موجب آزاد شدن فضا، طبیعی‌تر شدن محیط کار برای فیلمساز و رشد امکان تماس بهتر با کنش طبیعی عوامل انسانی و رویدادهای جاری خواهد بود

اثرگذار باشد و قطع به یقین پرورش‌دهنده‌ی نیروی خلاقه‌ی فیلمساز. فیلم کوتاه فرصتی برای گرافه‌گویی ندارد و با کوچک‌ترین لغزشی به اثری بی‌محتوا بدل می‌گردد، بنابراین دقتی چندین برابر بیش‌تر را می‌طلبد و استفاده از مضامین و داستان‌هایی که در عین سادگی عمیق باشند تا در این فرصت کوتاه بیننده را با خود درگیر کنند. فیلم کوتاه به سبب ذات مستقل خود، ثقل عوامل واسطه، مداخله‌گر و ایجادکننده‌ی فضای غیر طبیعی را با گرد آوردن مهارت‌های جمعی در خود از بین می‌برد و این موجب آزاد شدن فضا، طبیعی‌تر شدن محیط کار برای فیلمساز و رشد امکان تماس بهتر با کنش طبیعی عوامل انسانی و رویدادهای جاری خواهد بود؛ به‌خصوص که فیلمسازی کوتاه با دوربین‌های دیجیتال باشد و در دسرها و هزینه‌های کار با نگانایو را نداشته باشد و اصولاً از وقتی که این پیشرفت‌های تکنولوژیکی سر و کله‌شان پیدا شده، فیلم کوتاه رشد و گسترش بیش‌تری پیدا کرد. فیلم کوتاه مفهوم خلوت هنری را برای فیلمساز معنی می‌بخشد. او می‌تواند بدون دخالت تهیه‌کننده و عوامل سرمایه‌گذار فیلم و امر و نهی‌های مرسوم دست به آفرینش بزند و این فراغ بال در صورت حمایت تبدیل به نبوغ و خلق آثار حیرت‌آور خواهد گشت.

سینمای رویکردگرایی ایران بسیار متکی به ایجاد نوعی خلوت و رو در رویی نزدیک و ملموس با موضوع و در واقع یک نگاه از نزدیک و بی‌واسطه است، جنبه‌ی یادداشت‌برداری دارد و این حضور و عبور که حتی بر ساختار، قاب تصویر و فرم کلی، اثر می‌نهد، نیازمند خلوت برای هنرآفرینی است. این سبک با شکار لحظه‌های ناب، تنهایی‌های نابازیگر و خودبودگی‌اش پیوند دارد. بداهت رویداد تصویری که با حس و حال شخصی فیلمساز گره خورده این سبک را بارور می‌سازد. چنین ویژگی‌هایی جنبه‌ی ذاتی برای سینمای رویکردگرایی ایران دارد. این سینما همواره از عوامل بر هم زنده‌ی خلوت فیلمساز و خلوت صحنه و از دست رفتن حس و حال فیلم به سبب عوامل کندکننده، ابزارهای حجیم و غیره در رنج بوده و نیروی فراوانی برای زدایش این معضلات به کار می‌سته است. فیلم کوتاه با ساده‌تر کردن وجه فنی فیلمسازی، دخالت عوامل سرمایه‌ی در را فیلمنامه، اندیشه‌های فیلم و حس و حال فیلمساز و صحنه‌ی فیلمسازی از بین می‌برد و به فیلمساز امکان حفظ خلوت، نگاه از نزدیک به وضعیت طبیعی و ضبط آن، نزدیک کردن سینما به ذات هنر و دور شدنش از صنعتگری و نفی وابستگی فیلم به غیر را می‌دهد و در تأکیدی دوباره باید گفت این عرصه‌ی است که اگر فیلمساز از آن به دنیای فیلم بلند هم دست یابد هرگز حاضر به ترک استقلال خود نخواهد بود.

مطالبی که عنوان شده، تنها اندکی از اهمیت و جایگاه فیلم کوتاه را برای ما آشکار می‌سازد. باید عرصه‌ی فراخ برای فیلمسازان جوان فراهم آورد تا بتوانند تجربه کنند و در پویایی سینما سهیم باشند. در کنار آن، پخش مداوم آثار کوتاه از شبکه‌های تلویزیونی، جلسات نقد و بررسی و تبلیغات گسترده‌تر جمعی، مخاطب را هم به طور جدی مشغول سینما می‌سازد و نیروهای جوان فیلمساز را امیدوارتر و مشتاق‌تر به کار می‌کند و قطعاً تبعات فرهنگی - اجتماعی آن در همه‌ی عرصه‌ها ظهور خواهد کرد. به صرف برگزاری یک جشنواره‌ی فیلم کوتاه - صرف‌نظر از جشنواره‌های موضوعی که ممکن است طیف خاصی از فیلمسازان را به خود جلب کنند - که آن هم تعداد بسیار محدودی از آثار ساخته‌شده را به نمایش می‌گذارد و متأسفانه هر سال سطح کیفی آن نازل‌تر و آثار انتخاب‌شده سلیقه‌ی و سطحی‌ست، نمی‌توان امید داشت که پیشرفت چندانی در این زمینه حاصل شود و با این وصف احتیاج به یک بازنگری کلی و توجه دقیق و دلسوزانه هر روز بیش‌تر احساس می‌شود. به امید روزهای باروری و شکوفایی بیش‌تر که جز در سایه‌ی وحدت و خواست جمعی به ثمر نخواهد نشست. ■